

IN HET KORT

Deze rubriek wordt samengesteld door Toon Vernooij. Bijdragen voor deze rubriek zijn van harte welkom. Stuur een berichtje naar toonvernooij@planet.nl.

Eigen vogels eerst?

Zo nu en dan laait de discussie weer op: wat te doen met al die soorten van vreemde herkomst? Exoten worden ze genoemd, of nog erger: invasieve exoten. Het gaat om planten en dieren uit verre oorden die hier ineens, vaak plotseling, opduiken. Meestal zijn ze daarbij geholpen door mensenhanden. Zoals vaak het geval is met alles waaraan we niet gewend zijn, worden ze met de nodige argwaan bekeken en verdacht van het meest gruwelijke kwaad. Onlangs kwam ik een persbericht tegen waar deze kwestie weer eens aan de orde kwam. We hebben het hier over de tijgermug, die de nietsvermoedende burger bedreigt met denguekoorts; de ambrosiaplant, die half Nederland zou teisteren met wolken hooikoorts veroorzakend stuifmeel; of - om ons tot de vogels te beperken - de halsbandparkiet, de Nijlgans en de huiskraai. Vooral de twee eerstgenoemde vogelsoorten staan in een zeer kwade reuk: halsbandparkieten verjagen onze "eigen" hollenbroeders, zoals de grote bonte specht, uit hun rechtmatige woningen en de Nijlganzen schijnen zo agressief te zijn dat complete natuurgebieden voor inheemse eendachtigen een no-go area zijn geworden. Om het tij te keren is er zelfs een platform "Stop invasieve exoten" opgericht dat ons voor het dreigend onheil waarschuwt.

Hoe erg is het eigenlijk? Als je het voornoemde platform mag geloven, dan is het einde der tijden zo ongeveer nabij. Maar er zijn tot op heden eigenlijk nauwelijks aanwijzingen dat de Nederlandse biodiversiteit ernstig in gevaar is door de komst van deze vreemdelingen. Ooit is er een groepje huiskraaien aangeland in Hoek van Holland. Dat groepje is daar nog steeds en leeft vredig van wat zijn patatvretende medeschepsels voor hem achterlaten. Verder lijken ze vooralsnog weinig kwaad aan te richten. De halsbandparkiet is met zijn exotische uiterlijk niets meer of minder gebleken dan een verrijking van de parken en tuinen in de randstad. De grote bonte specht ligt er kennelijk niet van wakker, want daarvan zijn er nog steeds evenveel als voorheen.

Vanwaar dan toch die afkeer van soorten die hier per ongeluk door menselijk handelen terecht zijn gekomen en zich hier een plekje hebben weten te veroveren? Een beetje ver- en bewondering voor deze veerkrachtige en avontuurlijke wezens is veel meer op zijn plaats. En is het eigenlijk ook niet machtig interessant om te zien hoe de ene exotische soort erin slaagt zich aan te passen aan ons klimaat en habitat, terwijl de andere slechts een marginaal bestaan leidt? Waarom is bijvoorbeeld de ontwikkeling van de halsbandparkiet in Nederland zo'n success-story, terwijl de huiskraai nog steeds moeizaam aanmoddert bij een Hoek-van-Hollandse patatkraam? En nog iets anders: ze zijn hier nu eenmaal, dus laat ze lekker en geniet van hun aanwezigheid. Weg gaan doen ze toch niet.

Bron: Spits, 10 augustus 2011 / www.invasieve-exoten.nl

Gierzwaluwen

Als er één vogel is die tot de verbeelding spreekt, dan is het wel onze gierzwaluw. Het is een soort die tegelijk heel vertrouwd is, maar ook een zo mysterieus leven leidt dat er tot voor kort nog de meest wilde verhalen over hem de ronde deden. Maar de werkelijkheid is net zo wild als de verhalen. Een paar maanden terug stond er in de krant een mooi overzichtsartikel over wat er uit recent onderzoek is gebleken. Een paar dingen licht ik er uit.

Gierzwaluw (website IVN Nieuwkoop.nl)

Ouders met jongen verzamelen per jachtvlucht ongeveer 300 insecten, die ze in hun keel tot een voedselbal samenpersen. Ze kijken goed wát ze vangen: bijen en wespen worden vermeden. De ouders proppen de jongen vol tot ze zo'n 50 gram wegen. Jongen keren na het uitvliegen - meestal op een late juliavond - niet meer terug op het nest. Ze overnachten in de lucht. Behalve tijdens de broedtijd in Noordwest-Europa, blijven gierzwaluwen permanent in de lucht. Dat kan oplopen tot wel 9 maanden!

Heel oud worden ze overigens niet, gemiddeld 8 jaar, maar er zijn individuen bekend die de respectabele leeftijd van 30 jaar wisten te bereiken. Behalve langdurig, kunnen gierzwaluwen ook erg snel vliegen. De kruissnelheid bedraagt rond de 35 km per uur, maar als het moet kunnen ze snelheden van over de 100 km per uur halen. Altijd handig als er een boomvalk in de buurt is...

Prachtige vogels dus. Des te triester daarom dat uit recente tellingen een scherpe daling van de populatie naar voren komt. De oorzaken daarvan zijn nog niet helder. Het vermoeden bestaat dat door andere bouwtechnieken de nestgelegenheid sterk is verminderd. Maar er zijn ook aanwijzingen dat de (voedsel)situatie in de Afrikaanse overwinteringsgebieden steeds ongunstiger wordt. Ook lijkt het voedselaanbod in ons land af te nemen, doordat insectenrijke gebieden verdwijnen onder huizen en asfalt.

Bron: NRC Handelsblad, 4 en 5 juni 2011